

Azt vélem, hogy ha kormányunk a kísérletek ügyében valamit tenni szándékozik, itt kellene kezdenie. Az ezen irányu észlelések által szerzett adatokkal leróhatnók azon nagy adósságunk egy részét, melylyel a tudomány hódításaiban minket megelőző és annak vívmányaiban az emberiséggel együtt minket is részesítő nemzeteknek taztozunk.

Fekete.

Az élesmosó fenyver. (*Andropogon gryllus* L.)

III és Nándortól.

Nem megvetendő, sőt gyakran, mondhatni, tekintélyes mellékhasználatot nyujt a homoki erdőkben, sőt mezőkön is az ugynevezett élesmosó. Finom, rostos gyökerek ismeretesek e nevezet alatt, melyek körülbelül 1—2''-nyi vastag csomagokban jönnek elő a kereskedésben és szobatalaj, edények surolására, kefe és meszelő kötésre s több effélékre használtatnak föl. Nem ritkaság most az oly ruhakefe, melyben csak a szegélysor készült lószórból, míg a belső sorok sárgás színü, (de gyakran a vevő tévutra vezetése kedvéért feketére, vagy más színre festett) rostokból állanak. Ez az élesmosó.

Kereskedésekben nálunk (Nagy-Károlyban) egy köteg élesmosó ára 8—10 kr. E csekély ár mellett még is egy 437 kat. hold terjedelmü erdőterületen az élesmosó kiásási jogáért 700 frtot fizettek. Azt mondják, hogy 7—8 évre van szükség, míg az élesmosó újra használhatóvá fejlődik; az évi mellékhasználat tehát az élesmosó után volna év és holdanként 20 kr. Ez azonban csak képzeleti átlag, mert a hol egyszer az élesmosó-ásásjog bérbe volt adva, ott a lehetőségig kipusztittatik, s a magról származó mennyiség a véletlentől függ. Az ily módon származó növényeknek kifejlődésére a perjés és taraczkos homokban hosszú időre van szükség. Rövidebb időközökben

isméltöndhetnék a használát, és az erdőjövödelemre igen jó befolyást gyakorolhatna, ha élesmosó-ásás bérbe kiadásakor arra lenne tekintet, hogy a gyökfő, melyről a gyökerek levá-gattak, ismét visszatétetnék a kiásott gödörbe.

Értsük meg egymást. A fűféle növényeknek (gramineák-nak) csirádzása alkalmával kifejlődik ugyan a vezérgyökér (radix palaris), de ez később elcsenevészik, és helyette a szalma-szerü szár első bütykéből (nodus, Knoten) fiók gyökerek, szár-maznak : többé-kevésbé finom, rostos, tömötten álló, többnyire meglehetősen hosszú gyökerek; Diószegi-Fazekas szerint rojtos vagy fonós gyökerek (r. fibrosa). Szolgáljon például a tengeri (kukoricza). Évelő fűfélék, ha ősszel száruk (szalmájuk) leszáradott is, azon pontról a hol a rojt vagy fagyökérzet származik (a gyökfőről), tavasszal újra kihajtanak; mert ugyanott rügyek is vannak, melyekből a növény évről-évre felujul. Ha a növény ezt tenni képes, sértetlenül maradott gyökerek mellett, valószínű, sőt bizonyos, hogy képes lesz a gyökerek megcsonkítása mellett átültetés után is; hisz alig ültettetik át növény a gyökerek megnyesése nélkül. Indokolt tehát azon fönnebbi állítás, hogy az élesmosó bérlője, ne csak a gödrök ismétii behuzására, de egyszersmind a gyökereitől megfosztott gyökfő ismétii elülteté-sére köteleztessék. Megjegyzendő, hogy a gyökerek levágása legrosszabb akarat mellett sem történhetik oly tökéletesen, hogy a gyökfőn ne maradna valami gyökér; de eltekintve ettől, a gyökfő rügyei mindenesetre képesek lesznek gyökeret eresztteni. A kísérlet be fogja bizonyítani, mennyiben igaz fen-nebbi állítás, s annak idején el nem mulasztandjuk az ered-ményről tudósítani szaktársainkat.

Miért nem vagyunk képesek eddig állításunkat ténynyel bizonyítani, fogja kérdezni a szives olvasó. Azért, mert eddig e tekintetben semmi több nem történt, mint hogy a gödrök ismétii behuzása követeltetett a bérlőtől. Midőn e sorok írója

a rendelkezése alatt álló erdőkben ezen használatlaltal megismerkedett, első gondolatja volt a gödröket, melyek 1—1½'-nyi mélyek szoktak lenni, makkvetésre használni föl, s annak segélyével a vágásokat besűríteni. Az eredmény ismétlésre serkent.

Mely módszer követendő a fennebb jelölt kettő közül, azt a cél határozza meg: vágásokban az utóbbi, mezőkön és csak hosszú idő múlva vágás alá jutó erdőkben pedig az előbbi.

Most ismerkedjünk meg a növénynyel magával.

* * *

Sivány homokos területeken, sőt sovány agyagos földön is, igen gyakori növény a fenyér. Gyakran a homokon uralgó és könnyen fölismerhető őszzsel szálas vékony szalmájáról, melynek tetején mint a kéz ujjai állanak a vörhenyes füzérek (5—10.)

Gönczy így írja le: Háromporodások, két terméjük. Füzérkéi füzére*) bütkein kettenként állanak, egyike kocsánykátlan, másika kocsánykás; a kocsánykátlanban terme és poroda, a kocsánykásban csupán poroda van. Füzére ujjas. Fenyér (andropogon).

1. Levelei szálasok, válusok, tövön szőrösek; füzére ujjas, 5—10 águ; főkocsánya és kocsánykái szőrösek. Hegyi és homoki száraz réteken és legelőkön. Virágzik**) június és szeptemberben, 1—2' magasra nő. Szürke fenyér (andropogon

1-ső ábra.

Ischaemum. L.) lásd mellékelt 1-ső ábra.

2. Levelei szálasok, hegyesek, felül érdesek, szemszőrösek, bugája buglyos, kocsánykái 3 viráguak, kocsánykái tövön szá-

*) A fűféléknek virágzata (inflorescentia, Blütenstand), vagy füzér (buza), vagy buga (zab), melyeknek mindenike apró, 1—2, sőt több virágocskából álló füzérkéből van összetéve. A füzért a népszája után néhány újabb magyar növényész helyesebben kalásznak, a füzérkét kalászkának nevezi.

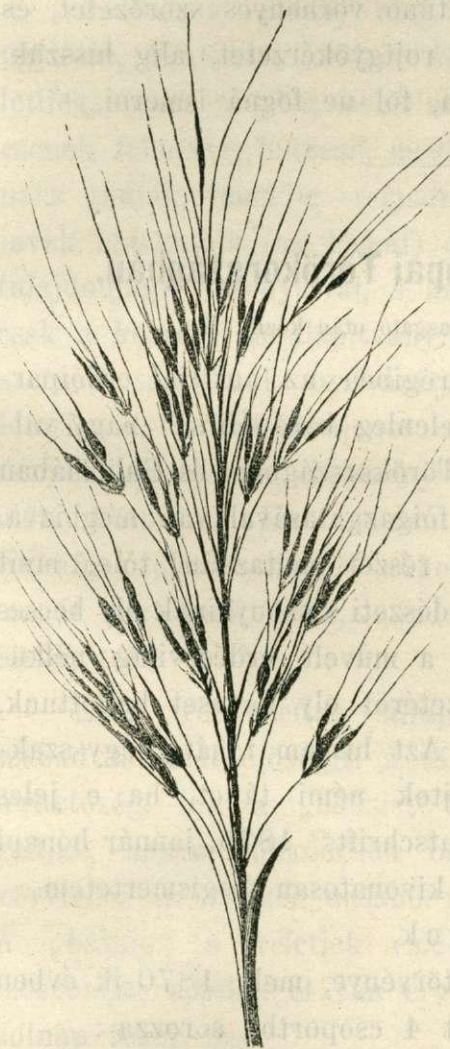
**) Virágfüzérei vörhenyes szintűek.

kállosok. Hegyi és homoki száraz gyepeken. Évelő. Jun.—aug. 2—5'. (Élesmosó fű). Élesmosó fenyér. (*Andropogon Gryllus*). Lásd mellékelt 2-ik ábra.

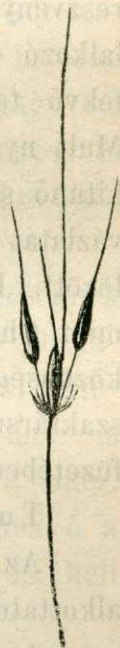
Diószegi-Fazekas az utóbbit így írják le, a mit könnyebb felismerés kedvéért melléklünk:

„Élesmosó fenyér (*A. gryllus*) széjjel nyílt bugáján ágai hosszúk, gyűrűsök, pongyolák; mindeniknek hegyén 3 virág, a középső nő, a két szélső hím, hosszabb (kocsánykájú): nő virágán szöcskeláb-forma kalász; a virág tövén aranyszín, vagy rótfényes szőrök; gyökerei hosszú czérnaformák, fásak.“

Az élesmosó fenyér külső alakjára nézve lényegesen elüt a szürke fenyertől; mindenekelőtt kiválik magassága által. — Mert míg a szürke fenyér csak 1—2', az élesmosó 2—5' magas.

2-ik ábra.

3-ik ábra.

Felismerhető továbbá arról, hogy virágzatában, (mely alakilag hasonlít a zabéhoz, csakhogy ágacskaí nem függenek le a föld felé) minden ágacska végén 3 apró kalászká van, melyek közül a középső a két hosszú szárunak (kocsánykájúnak)

tövén ül, és hosszú szálkája körülbelül még egyszer oly hosszú és finom hegybe futó, mint amazok finom hegyvége, (lásd 3-ik ábra.) A középsőnek ezen hosszú szálkája az egésznek finom, lenge kinézést kölcsönöz. Ha még ismertető jelül felvesszük a 3 kalászka elágazási pontján feltűnő vörhenyes szőrözetet, és kiásás után el nem téveszthető rojtgöyökézetet, alig hisszük, hogy a ki a növényt először látja, föl ne fogná ismerni.

Erdészeti állapotok európai Törökországban.

Báró Wilh. v. Berg erdőigazgató után közli: F e.

Báró Berg W. még nem régiben az austriai erdőipar-részvénytársulat erdőigazgatója, jelenleg báró Hirsch nagy vállalkozó és bankár által európai Törökországban és Galicziában fekvő terjedelmes erdőségeinek főigazgatásával van megbizva. Mult nyáron Törökországnak egy részét beutazván, tőle, mint kitűnő szakembertől, ez ország erdészeti viszonyainak oly becses vázlatát nyertük, milyent eddig a művelt erdőszvilág nélkülözött. E szomszédország erdészetéről oly keveset hallottunk, mint China vagy India erdeiről. Azt hiszem tehát, hogy szakközönségünk tudásvágyának nyujtok némi tápot, ha e jeles szaktársunknak az „Österr. Monatschrift“ 1875. január hónapi füzetében megjelent közleményét kivonatosan megismertetem.

Tulajdonjogi viszonyok.

Az ottoman birodalom erdőtörvénye, mely 1870-ik évben alkottatott, az összes erdőségeket 4 csoportba sorozza :

1. Államerdők, azaz olyanok, melyek administrációját az állam vette át.

2. Alapítványi erdők, melyek jövedelme alapítványok fentartására fordittatik, s e célból saját administrációnak vannak alávetve.